

KS. PROF. DR HAB. WITOLD ZDANIEWICZ

(1928—2017)

Ksiądz prof. Witold Zdaniewicz, zmarły 14 października 2017 r., ponad 60 lat życia poświęcił nauce oraz nauczaniu i wychowaniu młodzieży akademickiej. Zasłużony socjolog, specjalizował się w zakresie empirycznej socjologii religii, w ścisłym powiązaniu z badaniami statystycznymi. Analizował nowe tendencje i kierunki życia społecznego i religijnego różnych wspólnot w Kościele i całej populacji krajowej. Pracował na uczelniach i w wielu instytucjach naukowo-badawczych, niektórymi z nich kierując; prowadził wykłady, publikował artykuły naukowe, podręczniki i monografie oraz brał aktywny udział w życiu środowiska naukowego, w szczególności statystyków, m.in. uczestniczył w konferencjach naukowych w kraju i za granicą.

Święcenia kapłańskie przyjął 29 czerwca 1952 r. z rąk bp. Wacława Majewskiego po ukończeniu pallotyńskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Ołtarzewie. Studia magisterskie odbył na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W 1958 r. obronił pracę doktorską, w 1975 r. habilitował się, a w 1989 r. uzyskał tytuł profesora nauk humanistycznych.

Był wieloletnim wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym w Ołtarzewie, na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), gdzie przyczynił się do utworzenia Instytutu Socjologii i Katedry Socjologii Religii, oraz w Wyższej Szkole Nauk Społecznych im. Ks. Józefa Majki w Mińsku Mazowieckim, w której sprawował godność rektora.

Współtworzył założony w 1972 r. przez Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego (ISKK), a w latach 1993—2014 pełnił funkcję jego dyrektora. Rozwijał badania statystyczne nad religijnością i duszpasterstwem, we współpracy z Konferencją Episkopatu Polski oraz GUS i UKSW. Pod Jego pełnym poświęcenia i twórczego zaangażowania kierownictwem Instytut znacząco poszerzył zakres i udoskonalił metodologie badań statystyczno-socjologicznych oraz analiz procesów i zjawisk społeczno-religijnych, w tym praktyk i zachowań religijnych różnych grup populacji, jak też duchowieństwa, m.in. na podstawie badań spisowych. Był autorem i współautorem niezliczonej ilości raportów z badań ISKK. Do współpracy przy publikacjach włączał kolejne generacje współpracowników i uczniów. Wypromował 12 doktoratów nauk humanistycznych.

Ksiądz Profesor aktywnie uczestniczył w życiu naukowym, dzieląc się szczerze swoimi ideami i ogromną wiedzą, zarówno jako badacz jak i nauczyciel akademicki, na spotkaniach eksperckich oraz konferencjach krajowych (z których wiele sam organizował) i międzynarodowych. Wygłoszony w 2015 r. na konferencji „Jakość życia i przestrzeń społeczna” (UKSW) oryginalny, syntetyczny referat pt. *Religijne aspekty jakości życia społeczności lokalnej* nadal dostarcza aktualnych wskazań dotyczących kierunków badań w tym zakresie.

Należał do wielu towarzystw, redakcji i instytucji naukowych, krajowych i zagranicznych, z których warto wspomnieć: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (od 1956 r.), Conference Internationale de Sociologie Religieuse (od 1960 r.), Komisję Episkopatu „Iustitia et Pax”, Redakcję „Międzynarodowego Przeglądu Teologicznego <Concilium>” (1965—1971) i Polskie Towarzystwo Socjologiczne (od 1975 r.). W latach 1990—2004 był członkiem Naukowej Rady Statystycznej działającej przy Prezesie GUS.

Jego dorobek naukowy obejmuje blisko 60 prac (w tym 17 książek), m.in.: *Le probleme des vocations religieuses en Pologne* („Sociologie Compass”, nr 3—4/1968), *Kościół Katolicki w Polsce 1945—1972. Duchowieństwo i wierni, miejsca kultu, życie religijne* (1978), *Kościół Katolicki w Polsce 1945—1978. Duchowieństwo i wierni, miejsca kultu, zgromadzenia zakonne* (1979; również wydania angielskie i francuskie), *Akcja Katolicka w: Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1932—1939* (1981), *Stan dominicanes a liczba duchowieństwa w diecezjach polskich w: Religijność ludowa — ciągłość i zmiana* (1983), *Wzrost czy kryzys powołań? w: Z badań nad religijnością polską. Studia i materiały* (1986), *Kościół Katolicki w Polsce 1918—1990* (współredaktor) w: *Rocznik statystyczny* (1991), *Religijność Polaków* (współredaktor) (1991), *Nowe diecezje Kościoła Katolickiego w Polsce* (współredaktor) (1994), *Kto wygrał?*

Kto przegrał? Postawy społeczno-religijne diecezjan wrocławskich (1997), Postawy społeczno-religijne mieszkańców archidiecezji katowickiej (1999), Kościół i religijność Polaków 1945—1999 (2000), Religijność Polaków 1991—1998 (2001) i Postawy społeczno-religijne mieszkańców archidiecezji łódzkiej (2002).

Jego zasługi jako nauczyciela akademickiego zostały docenione przyznaniem Mu Medalu Komisji Edukacji Narodowej, zaś Jego znaczący wkład do statystyki publicznej — Odznaką Honorową „Za zasługi dla Statystyki RP”.

Dla tych, którzy mieli szczęście z Nim współpracować, jak i dla całego środowiska statystyków pozostanie wzorcem człowieka o wielu niezwykłych przymiotach, przede wszystkim nadzwyczaj życzliwym i serdecznym. Społeczność statystyków zawsze będzie widzieć w Nim badacza wyjątkowo oddanego pracy naukowej oraz wielki autorytet naukowy i moralny.

Czesław Domański, Włodzimierz Okrasa